

Департамент
міграційної поліції
Національної поліції
України

Заступник начальника
Сергій СОТНІКОВ

Львівський
державний
університет
внутрішніх справ

Ректор
Роман БЛАГУТА

Департамент
соціального захисту
населення
ЛОВА

Т.в.о. директора
Роман АНДРЕС

КОМПЛЕКСНА ПРОФІЛАКТИЧНА ПРОГРАМА МІЖВІДОМЧОЇ ВЗАЄМОДІЇ У ПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

ПАСПОРТ ПРОГРАМИ

1.	Ініціатори розроблення Програми	Львівський державний університет внутрішніх справ Департамент міграційної поліції Національної поліції України Департамент соціального захисту населення Львівської обласної державної адміністрації
2.	Реквізити розпорядчого документа про розроблення Програми	Договір про співпрацю між Львівським державним університетом внутрішніх справ, Департаментом міграційної поліції Національної поліції України та Департаментом соціального захисту населення Львівської обласної державної адміністрації від 27.10.2021.
3.	Розробники Програми	Науково-дослідна лабораторія ЛьвДУВС: Лариса БРИЧ, Віталіна БОРОВІКОВА
4.	Термін реалізації Програми	2023-2025 рр.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Комплексна профілактична програма міжвідомчої взаємодії (далі – Програма) підрозділів Національної поліції, науковців, освітян, соціальних працівників, громадськості передбачає заходи для подолання ризиків і небезпек потрапляння у ситуацію торгівлі людьми, а також протидії цьому різновиду транснаціональної організованої злочинності.

Головними напрямками та завданнями Програми є: на основі міжнародних актів, практики ЄСПЛ та українського законодавства, з урахуванням найновіших вітчизняних та зарубіжних досліджень науковців і досвіду роботи практиків у сфері протидії торгівлі людьми та нелегальній міграції налагодити й усталити міжвідомчу взаємодію, спрямовану на підвищення рівня професійної підготовки (готовності) поліцейських міграційної поліції та їх співпраці з іншими суб'єктами протидії торгівлі людьми та нелегальній міграції.

Передбачувані результати, напрями впровадження, форми реалізації Програми:

- 1) підвищення рівня професійної підготовки (готовності) поліцейських міграційної поліції Національної поліції України;
- 2) налагодження конструктивної взаємодії з іншими суб'єктами протидії торгівлі людьми через спільну профілактичну та превентивну діяльність;
- 3) зміцнення потенціалу Національної поліції в протидії торгівлі людьми та нелегальній міграції;
- 4) підвищення рівня інформаційної обізнаності населення щодо проблеми торгівлі людьми та незаконної міграції, ризиків і небезпек, пов'язаних із ними.

ВСТУП

Збройна агресія РФ, що супроводжується вимушеним переміщенням, примусовою депортацією, насильницьким зникненням громадян України висуває нові виклики перед українським суспільством. За даними, оприлюдненими Президентом Єврокомісії Урсулою фон дер Ляєн під час її візиту до України 15 вересня 2022 р., з України від початку повномасштабного російського вторгнення виїхали через західний кордон понад 8 млн. людей. Росією примусово вивезено з окупованих територій України, за різними оцінками: від 1 млн. 300 тис. до 2 млн. українських громадян. За даними Міжнародної організації з міграції понад 8 млн. українців стали внутрішньо переміщеними особами¹. Переживши відверті загрози повномасштабної війни й опинившись у мирній обстановці, українські біженці та внутрішньо переміщені особи можуть втратити пильність і забути про ймовірні небезпеки, зокрема, ризики потрапити до рук торговців людьми чи наркотиками, інших представників транснаціональної організованої злочинності.

Це зумовлює необхідність акумуляції зусиль фахівців різних сфер і галузей, спрямованих на негайне реагування на випадки торгівлі людьми чи на суспільно небезпечні діяння, що можуть їх «маскувати», а також на розробку і запровадження перспективних законодавчих реформ, які сприяли б якісним ідеологічним змінам свідомості громадян України, формуванню в них відчуття власної гідності та людської цінності.

Комплексна профілактична програма міжвідомчої взаємодії у протидії торгівлі людьми, розроблена в рамках Договору між Львівським державним університетом внутрішніх справ, Департаментом міграційної поліції Національної поліції України та Департаментом соціального захисту населення Львівської обласної державної адміністрації, може стати частиною реалізації загальнодержавної політики протидії торгівлі людьми.

¹ Кількість біженців з України перевищила 6 мільйонів – ООН Європейська правда. 12 травня 2022 р. 18.53 URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/05/12/7345788/>

РОЗДІЛ 1

НАУКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКОНОДАВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

1.1. Створити робочу групу з підготовки нового закону (нової редакції закону) на заміну чинного Закону України «Про протидію торгівлі людьми» від 20 вересня 2011 року № 3739-VI.

Передумови пропозицій законодавчих змін:

1) порушення правил системності у тексті чинного закону, яскравими прикладами якої є те, що розділ III і перша стаття цього розділу 9 називаються однаково: «Попередження торгівлі людьми», стаття 21 розділу VI також називається «Попередження торгівлі людьми»; розділ VIII і єдина стаття цього розділу також називаються однаково: «Міжнародне співробітництво у сфері протидії торгівлі людьми»;

2) значна кількість статей з бланкетними диспозиціями, що не сприяє системному сприйняттю закону;

3) неоднозначна термінологія, як-от: «Попередження торгівлі людьми» (ст. 9). У кримінології обґрунтована доцільність застосування терміну «запобігання»;

4) нові виклики, які постали перед українським суспільством, в тому числі щодо протидії торгівлі людьми, у зв'язку з агресією РФ.

Мета: підвищення якості правового регулювання протидії торгівлі людьми, на базі якого діють правоохоронні органи.

Апробація: резолюція Міжнародної науково-практичної конференції «Державна політика щодо протидії торгівлі людьми і незаконній міграції в умовах воєнного або надзвичайного стану», що проведена у ЛьвДУВС 03 червня 2022 р. (Додаток № 2).

Виконавець: ЛьвДУВС.

1.2. Створити робочу групу з підготовки та проведення ревізії нормативно-правових актів, які регулюють усиновлення іноземцями дітей-громадян України (ст. 283 Сімейного кодексу України від 10 січня 2002 року № 2947-III), змін і доповнень до Закону України «Про громадянство» в частині подвійного громадянства для усиновлених українських дітей та біженців, а також до міждержавних договорів про правову допомогу в цій частині.

Передумови пропозицій законодавчих змін: В Україні ще до повномасштабного вторгнення РФ була велика кількість дітей, позбавлених батьківського піклування, які не були усиновлені. Станом на вересень 2021 року їх кількість становила 69 тис². Як показує динаміка, різноманітні катаклізми знижують показники усиновлення³. Війна збільшить кількість таких дітей.

² В Україні майже 69 тисяч дітей-сиріт і позбавлених батьківського піклування – Мінсоцполітики. URL: <https://is.gd/m2AOoB>

³ Заповнені інтернати: від початку року в Україні всиновили майже втричі менше дітей, ніж торік. 05 жовтня 2020 р. <https://www.youtube.com/watch?v=FmfS9oCVb8Y>

Україна зі зруйнованою економікою навряд чи зможе забезпечити дітям-сиротам гідні умови життя та формування особистості, здатної бути щасливою. Вийшовши в доросле життя з будинків-інтернатів, такі діти можуть стати віктимними щодо торгівлі людьми або бути втягнутими в злочинне середовище.

Мета: розширення можливостей іноземним громадянам для усиновлення, отримання права опіки чи піклування над українськими дітьми, які втратили батьків; забезпечення адекватного контролю безпеки та додержання інших прав усиновлених дітей з боку України. Попри демографічну кризу, яка наростає в Україні через загибель військових і цивільних українців, біженство в країни Європи, США та Канаду жінок із дітьми, депортацію до РФ українців, частина яких ніколи не повернеться назад, керуватися потрібно насамперед інтересами дітей-сиріт. А вони полягають у тому, щоб жити в сім'ї. При цьому усиновлені українські діти повинні мати можливість збереження громадянства України та повернення і подальшого проживання на Батьківщині.

Апробація: 1) резолюція Міжнародної науково-практичної конференції «Державна політика щодо протидії торгівлі людьми і незаконній міграції в умовах воєнного або надзвичайного стану», що проведена у ЛьвДУВС 03 червня 2022 р. (Додаток № 2).

Виконавець: Департамент соцзахисту ЛОВА, ЛьвДУВС.

1.3. Створити робочу групу з підготовки та проведення ревізії нормативно-правових актів, які регулюють сурогатне материнство в Україні.

Передумови пропозицій законодавчих змін:

1) імовірні ризики потрапити в ситуацію торгівлі людьми для народжених таким способом дітей, особливо в умовах воєнного стану;

2) уразливий стан жінок в умовах погіршення економічної ситуації у воєнній та повоєнній Україні, що може спонукати до невиваженого рішення;

3) сурогатне материнство через його високу вартість не вирішує демографічної кризи для України. Воно покращує демографічну ситуацію у зарубіжних державах;

4) вагітність підриває здоров'я жінки: виснажує гормональну систему, спричиняє емоційні страждання та ін. Витрати на відновлення здоров'я цих жінок лягають додатковим тягарем на Державний бюджет України, а вигоди отримують іноземні громадяни;

5) сурогатне материнство створює передумови до того, що жінки більше не матимуть бажання народжувати власних дітей;

6) такий спосіб заробітку не веде ні до професійного, ні до особистісного росту жінок, не створює перспектив на майбутнє.

Мета: чіткою регламентацією в Україні сурогатного материнства захистити інтереси, жінок та дітей.

Апробація: 1) позиціонування сурогатного материнства в Україні як актуального / нового шляху потрапляння у ситуацію торгівлі людьми (декларація такої позиції з боку Мінсоцполітики під час робочої наради 22 грудня 2021 р., Додаток № 4);

2) резолюція Міжнародної науково-практичної конференції «Державна політика щодо протидії торгівлі людьми і незаконній міграції в умовах воєнного або надзвичайного стану», що проведена у ЛьвДУВС 03.06.2022 (*Додаток № 2*).

Виконавець: Департамент соцзахисту ЛОВА, ЛьвДУВС.

1.4. Здійснювати моніторинг законодавства у сфері протидії торгівлі людьми та подавати пропозиції щодо його удосконалення і запропонувати нові редакції статей ст. 149 КК України; ч. 2 ст. 562 КПК України.

Передумови пропозицій законодавчих змін:

1) щодо ст. 149 КК України: нечіткість формулювання ознак складу цього кримінального правопорушення призводить до різного розуміння, зокрема змісту мети як ознаки суб'єктивної сторони, як науковцями, так і практиками, що суперечить вимогам до якості кримінального закону;

2) щодо ч. 2 ст. 562 КПК України: запропоновано викласти в такій редакції: «...2. У разі необхідності виконати процесуальну дію на території іноземної держави, для проведення якої в Україні потрібний дозвіл прокурора або суду, така процесуальна дія потребує надання відповідного дозволу прокурором або судом у порядку, встановленому цим Кодексом, лише в разі, якщо це передбачено міжнародним договором або є обов'язковою умовою надання такого виду допомоги за законодавством запитуваної сторони. При цьому строк дії такого дозволу не обмежується, а належно засвідчена копія дозволу долучається до матеріалів запиту».

Мета: 1) приведення ст. 149 КК України у відповідність до вимог якості кримінального закону, що є складовою принципу верховенства права;

2) з метою вдосконалення правової регламентації проведення СРД на території іноземної держави під час розслідування торгівлі дітьми або іншої незаконної угоди щодо дитини.

Апробація: 1) обговорення проблеми вдосконалення кримінально-правової регламентації відповідальності за торгівлю людьми під час зустрічі з українськими та іноземними експертами, фахівцями у галузі кримінального права (Державна політика щодо протидії торгівлі людьми: Україна та світ: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції (8 жовтня 2021 року). Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 216 с.);

2) резолюція Міжнародної науково-практичної конференції «Державна політика щодо протидії торгівлі людьми і незаконній міграції в умовах воєнного або надзвичайного стану», що проведена у ЛьвДУВС 03.06.2022 (*Додаток № 2*);

3) висновок Львівського державного університету внутрішніх справ на проєкт закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України щодо відповідальності за правопорушення у сфері застосування допоміжних репродуктивних технологій» № 6517-1, внесений народним депутатом України А. Дануцою, розглянутий і схвалений на засіданні кафедри кримінально-правових дисциплін Інституту права ЛьвДУВС, протокол № 13 від 08 лютого 2022 р. (*Додаток № 5*);

4) проект Закону України «Про вдосконалення кримінально-правової регламентації відповідальності за торгівлю людьми» і пояснювальна записка до нього, підготовлені завідувачем науково-дослідної лабораторії ЛьвДУВС, розглянуті і схвалені на засіданні кафедри кримінально-правових дисциплін Інституту права ЛьвДУВС, протокол № 4 від 30 серпня 2022 р. (*Додаток № 6*);

5) Лариса БРИЧ «Про вдосконалення кримінально-правової регламентації відповідальності за торгівлю людьми та супутні кримінальні правопорушення»: виступ на Міжнародній науковій конференції «Кримінальне право України перед викликами сучасності і майбуття : яким воно є і яким йому бути?» 21-22 жовтня 2022 року, м. Харків (програма конференції – *Додаток № 20*).

Виконавець: ЛьвДУВС.

1.5. Створити робочу групу з підготовки змін до нормативно-правових актів, які регулюють охорону дитинства: закони України: «Про охорону дитинства» та «Про державну допомогу сім'ям з дітьми», Державна цільова соціальна програма протидії торгівлі людьми на період до 2025 р., Львівська обласна програма соціального захисту та підтримки дітей⁴ з метою реалізації концепції виховання гідності дитини (відповідального батьківства).

Передумови пропозицій законодавчих змін: психологічна неграмотність багатьох батьків, поширеність застосування у сім'ях деструктивних методів впливу на дітей: приниження, фізичного і психічного насильства, що призвело до розшарування українського суспільства в морально-психологічному плані: від ницості до благородства, а в національно-свідомому – від державної зради і колабораціонізму до високої самопожертви за незалежність України.

Мета: передбачити для осіб, які готуються / бажають стати батьками, обов'язок / можливість пройти курс навчання відповідального батьківства. Заходом забезпечення цього зобов'язання може стати законодавче закріплення його як умови отримання допомоги сім'ям з дітьми.

Апробація: 1) резолюція Міжнародної науково-практичної конференції «Державна політика щодо протидії торгівлі людьми і незаконній міграції в умовах воєнного або надзвичайного стану», що проведена у ЛьвДУВС 03 червня 2022 р. (*Додаток № 2*);

2) Лариса БРИЧ. NIB SUB SOLE NOVUM: «Не убий!»: виступ на пленарному засіданні круглого столу «Кримінальна юстиція в Україні: реалії та перспективи», ЛьвДУВС, 23 вересня 2022 року (Програма круглого столу – *Додаток № 7*);

3) 19 жовтня 2022 року для курсанток ЛьвДУВС завідувач науково-дослідної лабораторії ЛьвДУВС Лариса БРИЧ та лікар медичної клініки «ХустМед», дерматовенеролог вищої категорії Олена ПРУСЬКА провели лекцію-вебінар «Сексуальна і гендерна безпека жінки». На лекції курсантки ЛьвДУВС отримали віктимологічні поради, як уникати сексуального насильства з боку незнайомих, знайомих та близьких осіб. Окремо було зосереджено увагу

⁴ URL: <https://www.lvivrada.gov.ua/informacia/programy-rozvytku-mista/item/4776-programa-ekonomichnogo-rozvytku-ta-pidvyshthenya-konkurentospromozhnosti-mista-lyvova>

на сексуальному насильстві з боку окупаційної армії РФ, яке, за заявою спецпредставниці Генерального секретаря ООН з питань сексуального насильства в умовах конфліктів Прамілі ПАТТЕН є воєнною стратегією РФ в Україні. URL: <https://www.lvduvs.edu.ua/uk/new-ua/v-universyteti-vidbuvsia-vebinar-prysviachenyi-temi-seksualnoi-ta-hendernoi-bezpeky-zhinok.html>;

5) Лариса БРИЧ. Юридичне забезпечення виконання батьками обов'язку відповідального батьківства: участь у VII Всеукраїнській науково-практичній конференції «Психічне здоров'я особистості у кризовому суспільстві». Львів: ЛьвДУВС, 28 жовтня 2022 р. (Програма конференції – *Додаток № 21*).

6) резолюція VII Всеукраїнської науково-практичній конференції «Психічне здоров'я особистості у кризовому суспільстві». Львів: ЛьвДУВС, 28 жовтня 2022 р. (Програма конференції – *Додаток № 22*).

Виконавець: ЛьвДУВС, Департамент соцзахисту населення ЛОВА.

РОЗДІЛ 2

НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕПАРТАМЕНТУ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

2.1. Участь ЛьвДУВС у Концепції розвитку міграційної поліції України.

Апробація: 1) Перший проректор ЛьвДУВС Тарас СОЗАНСЬКИЙ долучився до робочої групи «Створення передумов для реалізації концепції розвитку міграційної поліції України». Подія відбулася 23-25 листопада 2021 року в місті Полтаві. Захід проходив за сприяння Координатора проектів ОБСЄ в Україні в рамках проекту «Підтримка Міністерства внутрішніх справ та Національної поліції України у протидії домашньому насильству, торгівлі людьми та кіберзлочинності». URL: <https://www.lvduvs.edu.ua/uk/new-ua/pershyyi-prorektor-lvduvs-taras-sozanskyi-vziav-uchast-u-robochii-hrupi-z-pytan-rozvytku-mihratsiinoi-politsii-ukrainy.html>.

Виконавець: ЛьвДУВС.

2.2. Спільне використання створеного у ЛьвДУВС комплексу (тренінг-центру) щодо протидії торгівлі людьми (зокрема, трудовій та сексуальній експлуатації) з метою міжвідомчої взаємодії органів, які протидіють та ведуть боротьбу з торгівлею людьми.

Апробація: 1) розроблення спеціальної програми, над якою працює кафедра кримінального процесу та криміналістики ЛьвДУВС та відділення актуалізації навчання та практичної підготовки, за участю міжнародних сертифікованих тренерів (протокол робочої наради від 20 січня 2022 р. – *Додаток № 8*).

Виконавець: ЛьвДУВС.

2.3. Провести дослідження на предмет виявлення потреб і наявних перешкод у діяльності підрозділів Департаменту міграційної поліції шляхом проведення анкетування працівників цієї служби через Google форми.

Апробація: 1) ідея підготовки такої анкети підтримана на робочій зустрічі щодо розробки міжвідомчої програми протидії торгівлі людьми від 22 грудня 2021 року (*Додаток № 4*).

2) анкета розроблена завідувачем науково-дослідної лабораторії Ларисою БРИЧ за участю Олександри ЗАХАРОВОЇ та Андрія БАБ'ЯКА та надіслана на погодження у ДМП (*Додаток № 1*).

Виконавець: ЛьвДУВС, ДМП.

2.4. Провести цикл лекцій на тему «Застосування у-розслідуванні торгівлі людьми правових позицій ЄСПЛ щодо кримінального процесуального доказування» для особового складу Управління міграційної поліції ГУНП у Львівській області з подальшою перспективою на інші області України.

Апробація: 1) ідея підтримана на робочій нараді 22 грудня 2021 р. (*Додаток № 4*) та на робочій нараді 20 січня 2022 р. (*Додаток № 8*);

2) курс лекцій розроблено завідувачем науково-дослідної лабораторії ЛьвДУВС доктором юридичних наук, доцентом Ларисою БРИЧ;

3) лекція з цієї тематики під назвою «Стандарти кримінального процесуального доказування у практиці ЄСПЛ» тривалістю 3 години була прочитана на заході підвищення кваліфікації адвокатів Хмельницької області 28 лютого 2020 р. Отримала схвалення голови Ради адвокатів Хмельницької області Наталії ВАГІНОЇ. URL: <http://kmrada-unba.org>.

Виконавець: ЛьвДУВС, УМП ГУНП у Львівській області.

2.5. Проведення науково-практичних заходів, присвячених проблематиці протидії торгівлі людьми.

Апробація: 1) міжнародну науково-практичну конференцію «Державна політика щодо протидії торгівлі людьми: Україна та світ». проведено 08 жовтня 2021 року на базі Львівського державного університету внутрішніх справ, видано збірник матеріалів. URL: <https://www1.lvduvs.edu.ua/uk/library/materialy-naukovykh-konferentsii.html> (програма конференції – *Додаток № 9*);

2) міжнародну науково-практичну конференцію «Державна політика щодо протидії торгівлі людьми і незаконній міграції в умовах воєнного або надзвичайного стану». проведено 03 червня 2022 року на базі Львівського державного університету внутрішніх справ, видано збірник матеріалів. URL: <https://www1.lvduvs.edu.ua/uk/library/materialy-naukovykh-konferentsii.html> (програма конференції – *Додаток № 10*);

3) запрошено іноземних спікерів-експертів, науковців, практичних працівників міграційної поліції, прикордонної служби, спеціалізованої прокуратури, служби безпеки та представників громадських організацій, які задіяні у протидії торгівлі людьми (*Додаток № 9; Додаток № 10*).

Виконавець: ЛьвДУВС.

2.6. Провести на базі ЛьвДУВС семінар, присвячений діяльності міжвідомчих робочих груп, що створюються саме для координації дій правоохоронців у боротьбі з організованою злочинністю, зокрема торгівлі людьми та незаконній міграції.

Апробація: 1) ідею такого семінару проанонсували працівники представництва КМЄС (*Додаток № 11*); наразі отримано усну згоду.

2) 22-23 листопада 2022 р. на базі ЛьвДУВС, зокрема, кримінально-тактичного полігону «Торгівля людьми: трудова та сексуальна експлуатація» нашим партнером – КМЄС – буде проведено дводенний практичний семінар із попередження, протидії та міжвідомчої співпраці у питаннях протидії торгівлі людьми для практичних працівників поліції, прокуратури та прикордонної служби, до участі в якому запрошені і представники ЛьвДУВС.

Виконавець: ЛьвДУВС, КМЄС.

2.7. Популяризація дотримання правил кібергігієни з метою запобігання віктимізації населення щодо потрапляння у ситуації торгівлі людьми шляхом проведення тренінгів і лекцій для здобувачів ЛьвДУВС, а також учнів загальноосвітніх закладів – у межах профорієнтаційних заходів.

Апробація: 1) представник Інституту обдарованої дитини НАПН України та Міжнародного союзу електрозв'язку з питань безпеки дітей в Інтернеті Артур КОЧАТРЯН запропонував розширити перелік технологічних продуктів для протидії торгівлі людьми та погодився надати таку консультаційну підтримку (протокол робочої зустрічі від 22 грудня 2021 – *Додаток № 4*);

2) завідувач кафедри кримінального права і кримінології Ірина ГАЗДАЙКА-ВАСИЛИШИН пройшла підвищення кваліфікації за спеціальною професійною сертифікатною програмою «Тренінг для тренерів з питань кібергігієни» (копія сертифіката – *Додаток № 12*);

3) науковий співробітник науково-дослідної лабораторії Віталіна БОРОВІКОВА пройшла курс «Cyber security expert» (копія сертифіката – *Додаток № 13*).

Виконавець: ЛьвДУВС.

2.8. Ініціювати перед МВС України запровадження різних форм підвищення кваліфікації для особового складу Департаменту міграційної поліції:

1) запровадження на базі Центру післядипломної освіти, дистанційного та заочного навчання ЛьвДУВС курсів підвищення кваліфікації для особового складу Департаменту міграційної поліції НП України. У підготовці методичного забезпечення освітніх компонент цих курсів врахувати результати анкетування, працівників міграційної поліції. У зв'язку з неможливістю дистанційного проходження таких курсів через наявність у контенті інформації, що містить державну таємницю, пропонувати їх запровадження після закінчення війни;

2) проведення сертифікатних тренінгів, квестів для підвищення кваліфікації працівників Національної поліції (наприклад, на базі ЛьвДУВС) за погодженням із ДМП Національної поліції та ДОНС МВС.

Виконавець: ДМП Нацполіції, ЛьвДУВС.

2.9. Розробити рекомендації щодо інформаційного забезпечення органів правопорядку, які за накопиченими результатами практичної діяльності повинні сприяти створенню єдиного інформаційного криміналістичного обліку фізичних та юридичних осіб, що потрапили в поле зору правоохоронців за фактами торгівлі людьми внаслідок проведення превентивних заходів підрозділами дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громади, оперативно-розшукових заходів, слідчих дій, обміну оперативною та доказовою інформацією по каналах Інтерполу, Європолу, Євроюсту.

Мета: покращення міжвідомчої взаємодії органів, що здійснюють боротьбу із торгівлею людьми.

Апробація: 1) Юрій ХАТНЮК. Взаємодія органів Національної поліції України з іншими суб'єктами у сфері протидії торгівлі людьми. Державна політика щодо протидії торгівлі людьми і незаконній міграції в умовах воєнного або надзвичайного стану : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (3 червня 2022 року) / упор. Л. В. Павлик, У. О. Цмоць. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ. 2022. 208 с. С. 191-194.

РОЗДІЛ 3 ОСВІТНІ ЗАХОДИ В СИСТЕМІ ЗАПОБІГАННЯ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

3.1. Сформулювати пропозиції і направити їх до МОН України про проведення у закладах вищої освіти, незалежно від освітньої програми, за якою навчаються здобувачі, семінарів / тренінгів / квестів щодо протидії торгівлі людьми до Всесвітнього дня протидії торгівлі людьми – 30 липня та Європейського дня боротьби з торгівлею людьми – 18 жовтня.

Для здобувачів, які навчаються за спеціальностями 081 «Право», 262 «Правоохоронна діяльність», 231 «Соціальна робота», 053 «Психологія» та ін., відповідні теми, що стосуються різних аспектів протидії торгівлі людьми, рекомендувати включати до переліку тем кваліфікаційних робіт та інших наукових досліджень.

Апробація: перелік таких заходів, що регулярно проводяться для курсантів ЛьвДУВС відділенням актуалізації навчання та практичної підготовки, наведено в Інформації про напрацювання ЛьвДУВС за проблематикою протидії торгівлі людьми на виконання наказу МВС України від 06 червня 2018 року № 479 «Про вдосконалення підготовки поліцейських у ЗВО МВС України» (Додаток № 14).

Виконавець: ЛьвДУВС.

3.2. Провести дослідження щодо можливості (доцільності) запровадження для здобувачів вищої освіти у галузі психології, права, педагогіки, медицини та інших суміжних спеціальностей відповідних тем у наявних навчальних дисциплінах, які б розвивали загальні компетентності в межах освітніх програм, вчили розпізнавати за поведінкою людей їх протиправні наміри, в тому числі з втягнення у злочинну діяльність чи віктимізацію особи щодо торгівлі людьми.

Апробація: 1) резолюція Міжнародної науково-практичної конференції «Державна політика щодо протидії торгівлі людьми і незаконній міграції в умовах воєнного або надзвичайного стану», що проведена у ЛьвДУВС 03 червня 2022 р. (*Додаток № 2*).

2) Brych, L., Sozanskyu, T., Khyliuk, S., Yaremko, G., Parasiuk, N. (2022). Fostering Human Dignity as an Effective Social Measure Against Human Trafficking in Ukraine. *Migration Letters*, 19(5), 603–613. URL: <https://doi.org/10.33182/ml.v19i5.2365>.

Виконавець: ЛьвДУВС, Департамент соцзахисту населення ЛОВА.

3.3. Провести дослідження, на основі якого розробити рекомендації про доповнення Державного стандарту базової середньої освіти щодо запровадження основ психології одним із навчальних предметів у загальноосвітніх школах для формування усвідомлення особистісної цінності, гідності, а також вмінь і навичок конструктивної комунікації, стійкості до ймовірного втягнення у торгівлю людьми (як потерпілої особи чи як злочинця).

Апробація: 1) резолюція Міжнародної науково-практичної конференції «Державна політика щодо протидії торгівлі людьми і незаконній міграції в умовах воєнного або надзвичайного стану», що проведена у ЛьвДУВС 03 червня 2022 р. (*Додаток № 2*).

2) Brych, L., Sozanskyu, T., Khyliuk, S., Yaremko, G., Parasiuk, N. (2022). Fostering Human Dignity as an Effective Social Measure Against Human Trafficking in Ukraine. *Migration Letters*, 19(5), 603–613. URL: <https://doi.org/10.33182/ml.v19i5.2365>.

Виконавець: ЛьвДУВС, Департамент соцзахисту населення ЛОВА.

РОЗДІЛ 4

ПРОСВІТНИЦЬКІ ЗАХОДИ В СИСТЕМІ ЗАПОБІГАННЯ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

4.1. Продовжувати широке інформування населення про небезпеки потрапляння в ситуацію торгівлі людьми, а також про алгоритм (порядок) першочергових дій у разі перебування в зазначеній ситуації, особливо в умовах війни в Україні, шляхом розміщення різних видів соціальної рекламної продукції.

Апробація: 1) Презентація в Telegram-каналі чат-боту з протидії торгівлі людьми «Залишайся в безпеці», яку провели керівниця програми «Безпека людини», Координатор проектів ОБСЄ в Україні Лілія ГРУДКО, т.в.о. начальника ДМП Дмитро ЧІБІСОВ, головний спеціаліст відділу моніторингу за дотриманням європейських стандартів рівності Міністерства соціальної політики Анна ПИЛИПЕНКО, начальниця відділу з питань протидії торгівлі людьми, домашньому насильству та гендерної рівності Національної соціальної сервісної служби Олена ВИХОР, а також завідувачка відділення актуалізації навчання та практичної підготовки ЛьвДУВС Олександра ЗАХАРОВА, голова ГО «Сучасник плюс» Ельвіра МРУЧКОВСЬКА та інспектор відділу аналітичної роботи Управління кримінального аналізу НП України Василь НИЖНИК.

2) Чат-бот «Залишайся в безпеці» (https://t.me/stay_in_safe_ua_bot/) – функціонує в рамках реалізації проекту Координатора проектів ОБСЄ в Україні «Поширення національного механізму взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, в Україні» за фінансової підтримки представництва США в ОБСЄ спільно з:

- Львівським державним університетом внутрішніх справ,
- Національною поліцією України,
- Міністерством соціальної політики України.

Розробники: Олександра ЗАХАРОВА, завідувачка відділення актуалізації навчання та практичної підготовки ЛьвДУВС; Ельвіра МРУЧКОВСЬКА, голова ГО «Сучасник плюс», Чернівецька область; Василь НИЖНИК, інспектор відділу аналітичної роботи Управління кримінального аналізу.

URL: <https://www1.lvduvs.edu.ua/uk/new-ua/zalyshaisia-v-bezpetsi-u-lvovi-prezentuvaly-chat-bot-z-protydii-torhivli-liudmy-1.html?highlight=WyJcdTA0NDdcdTA0MzBcdTA0NDItXHUwNDMxXHUwNDNlXHUwNDQyIl0=>

В оновленій версії чат-боту «Залишайся в безпеці» став доступним розділ «Воєнні дії стали причиною залишити країну». Оновлений розділ містить такі пункти: 1) Ризики за кордоном. 2) Правила безпеки. 3) Контакти. Допомога за кордоном. За допомогою цього розділу особи можуть більше дізнатися про небезпеку торгівлі людьми, а також людина з потенційної групи ризику зможе вчасно її розпізнати та залишитися в безпеці (*Додаток № 15*).

3) представники ЛьвДУВС і КМЄС обговорили можливості співпраці в межах реалізації Програми міжвідомчої взаємодії у сфері протидії торгівлі людьми. Під час робочої зустрічі проректор університету Ольга БАЛИНСЬКА та радниця ректора з гендерних питань Ірина ЄВХУТИЧ презентували представникам Місії проект «Сильні та впевнені», який було розроблено фахівцями ЛьвДУВС для забезпечення особистої безпеки жінок та дівчат від імовірних загроз, а також формування в них впевненості у власних силах.

URL: <https://www1.lvduvs.edu.ua/uk/new-ua/predstavnyky-universytetu-ta-kmyes-obhovoryly-mozhlyvosti-spivpratsi-shchodo-realizatsii-prohramy-mizhvidomchoi-vzaiemodii-u-sferi-protydii-torhivli-liudmy-1.html>;

4) копія листа начальника Львівської обласної військової адміністрації Максима КОЗИЦЬКОМУ (*Додаток № 16*);

5) підготовлений ЛьвДУВС відеоролик «Зупини торгівлю людьми» отримав статус соціальної реклами і відповідно до листа Управління соціального захисту ЛОВА розміщений у соцмережах (*Додатки № 17, 18*);

6) проректор ЛьвДУВС Ольга БАЛИНСЬКА у складі робочої групи МВС України у березні 2022 року взяла участь у розробленні Пам'ятки з протидії торгівлі людьми в умовах війни, яку розповсюджено на прикордонних пунктах пропуску в шести областях України, центрах зайнятості, прихистках тощо (*Додаток № 19*);

7) резолюція Міжнародної науково-практичної конференції «Державна політика щодо протидії торгівлі людьми і незаконній міграції в умовах воєнного або надзвичайного стану», що проведена у ЛьвДУВС 03.06.2022 (*Додаток № 2*);

8) 18 жовтня 2022 року у ЛьвДУВС відбулась онлайн-зустріч з популярними блогерами. Організатором заходу виступила завідувачка науково-дослідної лабораторії університету, професорка кафедри кримінально-правових дисциплін Інституту права Лариса БРИЧ. Учасники обговорили, як протидіяти «сучасному рабству» у час війни. До відеоконференції долучилися блогери, які на своїх YouTube-каналах розповідають про життя українців закордоном та виступають проти російської агресії. Денис ГАЛАНДЗОВСЬКИЙ, Ігор МОРОЗ та Юліус РОУ поділилися власним досвідом і знаннями щодо настроїв суспільства, ставлення до вимушених переселенців з України, перспектив влаштування їхнього життя у Польщі, Чехії та Естонії. Вони також дали оцінку загрозам торгівлі людьми, які посилила російська військова агресія. Учасниками дискусії також стали курсанти, студенти, аспіранти, викладачі та науковці ЛьвДУВС. Завідувачка відділення актуалізації навчання та практичної підготовки ЛьвДУВС Олександра ЗАХАРОВА презентувала чат-бот «Залишайся в безпеці». URL: <https://www1.lvduvs.edu.ua/uk/new-ua/u-lvduvs-vidbulas-onlain-zustrich-z-populiarnymy-bloheramy.html>

Відео цього заходу розміщено на YouTube-каналі Morozlive/ URL: <https://www.youtube.com/watch?v=cBiHy7Cfnpc>

Виконавець: ЛьвДУВС, ДМП Нацполіції України, Департамент соцзахисту населення ЛОВА.

4.2. У межах профорієнтаційних заходів ЛьвДУВС для учнів загальноосвітніх закладів інформувати їх шляхом ознайомчих лекцій та застосування інших інноваційних підходів щодо сприйняття проблем торгівлі людьми, домашнього насильства, незаконної міграції, сексуальної безпеки.

Апробація: 1) ЛьвДУВС має багаторічний позитивний досвід профорієнтаційної роботи.

Виконавець: ЛьвДУВС, ДМП Нацполіції України, Департамент соцзахисту населення ЛОВА.

4.3. Ініціювати включення до Державної цільової соціальної програми протидії торгівлі людьми на період до 2025 р. та запровадження через МОН України обов'язкового для батьків та осіб, які готуються / бажають стати батьками, спеціальної сертифікатної програми/тренінгу на тему «Визнання батьками цінності дитячої особистості – основа її щасливого дорослого життя». Розгорнути таке навчання можна на різноманітних платформах: освітніх інтернет-порталах, таких як EdEra, у закладах освіти.

Апробація: 1) У суспільній свідомості вкорінені стереотипи, які виправдовують застосування домашнього насильства. Їх викорінення вважають одним із перспективних заходів подолання незаконного позбавлення волі у сімейно-побутовій сфері⁵.

2) резолюція Міжнародної науково-практичної конференції «Державна політика щодо протидії торгівлі людьми і незаконній міграції в умовах воєнного або надзвичайного стану», що проведена у ЛьвДУВС 03.06.2022 (*Додаток № 2*).

3) Brych, L., Sozanskyu, T., Khyliuk, S., Yaremko, G., Parasiuk, N. (2022). Fostering Human Dignity as an Effective Social Measure Against Human Trafficking in Ukraine. *Migration Letters*, 19(5), 603–613. URL: <https://doi.org/10.33182/ml.v19i5.2365>.

Виконавець: ЛьвДУВС.

4.4. Розробити спеціальну сертифікатну програму/тренінг для батьків та осіб, які готуються / бажають стати батьками, на тему «Визнання батьками цінності дитячої особистості – основа її щасливого дорослого життя».

Апробація: 1) Brych, L., Sozanskyu, T., Khyliuk, S., Yaremko, G., Parasiuk, N. (2022). Fostering Human Dignity as an Effective Social Measure Against Human Trafficking in Ukraine. *Migration Letters*, 19(5), 603–613. URL: <https://doi.org/10.33182/ml.v19i5.2365>;

2) Лариса БРИЧ. Юридичне забезпечення виконання батьками обов'язку відповідального батьківства: участь у VII Всеукраїнській науково-практичній конференції «Психічне здоров'я особистості у кризовому суспільстві». Львів: ЛьвДУВС, 28 жовтня 2022 р. (Програма конференції – *Додаток № 21*).

3) Ця ідея отримала схвалення рецензента Програми завідувача кафедри соціальної педагогіки та корекційної освіти факультету психології, педагогіки та соціальної роботи Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, доктора педагогічних наук, професора Тетяни ЛОГВИНЕНКО.

Виконавець: ЛьвДУВС, Департамент соцзахисту населення ЛОВА.

⁵ Андрушко А.В. Теоретико-прикладні засади запобігання та протидії злочинам проти волі, честі та гідності особи: монографія. Київ: ВАІТЕ, 2020. 560 с. С. 438.

Центр гідності дитини УКУ представив дослідження про сексуальне насилля на Синоді єпископів УГКЦ <https://ucu.edu.ua/news/tsentr-gidnosti-dytyny-uku-predstavyyv-doslidzhennya-pro-seksualne-nasylllya-na-synodi-yepyskopiv-ugkts/>

РОЗДІЛ 5

ЗАХОДИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ В СИСТЕМІ ЗАПОБІГАННЯ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

5.1. Рекомендувати Мінсоцполітики України включити до Державної цільової соціальної програми протидії торгівлі людьми на період до 2025 року напрям із психологічної реабілітації потерпілих від торгівлі людьми та членів їх сімей.

Апробація: 1) ця пропозиція була схвалена під час обговорення проєкту програми на робочій нараді 22 грудня 2021 року (*Додаток № 4*);

Виконавець: ЛьвДУВС, Департамент соцзахисту населення ЛОВА.

РОЗДІЛ 6

СОЦІОЛОГІЧНІ ЗАХОДИ ЗАПОБІГАННЯ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

6.1. Провести дослідження морального стану українського суспільства, обізнаності щодо проблем торгівлі людьми в умовах війни⁶, для чого розробити опитувальники щодо таких категорій респондентів:

1) батьків успішних людей, яким зараз не менше 34 років, про методи виховання;

2) нині успішних людей, яким було 20-25 років у 90-х минулого століття, про методи їх виховання;

3) працівників соціальних служб про портрет потерпілої від торгівлі людьми особи;

4) працівників Департаменту міграційної поліції НПУ про портрет особи правопорушника, який вчиняє торгівлю людьми;

5) внутрішньо переміщених українців та тих, які виїхали за кордон, про плани на подальше життя (працевлаштування, місце проживання тощо);

Виконавець: ЛьвДУВС, ДМП Нацполіції України, Департамент соцзахисту населення ЛОВА.

⁶ «10% населення деокупованих територій займалися колаборацією» – Віктор ЯГУН. Радіо НВ. Ефір 11 вересня 2022 р. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=lskU3yZI9GQ>

«Є безнадійні люди, їх не перевиховаєш!» - журналістка розповіла про тих, хто чекає «руський мір» - Мар'яна П'ЄЦУХ (Інший бік звільненої Балаклії). Говорить великий Львів. 16 вересня 2022 р. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=UFfwsQ35f70>

6.2. Провести анкетування:

1) суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, щодо підтвердження/спростування доцільності підготовки нового закону на заміну чинного закону України «Про протидію торгівлі людьми». Анкета розроблена та надіслана на погодження у ДМП (*Додаток № 1*);

2) працівників соціальних служб, практикуючих психологів, вчителів, іноземних громадян щодо підтвердження/спростування доцільності розширення можливостей усиновлення та отримання права опіки чи піклування щодо українських дітей іноземними громадянами;

3) працівників соціальних служб, практикуючих психологів щодо підтвердження/спростування доцільності розробки навчального курсу для батьків про виховання почуття власної гідності дитини;

4) працівників соціальних служб, практикуючих психологів, поліцейських, здобувачів вищої освіти щодо підтвердження/спростування доцільності запровадження навчальних дисциплін про особистісний ріст, моральне і патріотичне виховання;

5) працівників соціальних служб, практикуючих психологів, учнів 8-11 класів, учителів щодо підтвердження/спростування доцільності запровадження навчальних дисциплін з основ психології;

6) працівників соціальних служб, практикуючих психологів, вчителів щодо підтвердження/спростування доцільності змін у законодавчій регламентації сурогатного материнства;

7) здобувачів вищої освіти щодо виявлення зацікавленості / незацікавленості інформаційними заходами про убезпечення від торгівлі людьми.

РОЗДІЛ 5

ЗАХОДИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ В СИСТЕМІ ЗАПОБІГАННЯ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

5.1. Рекомендувати Мінсоцполітики України включити до Державної цільової соціальної програми протидії торгівлі людьми на період до 2025 року напрям із психологічної реабілітації потерпілих від торгівлі людьми та членів їх сімей.

Апробація: 1) ця пропозиція була схвалена під час обговорення проекту програми на робочій нараді 22 грудня 2021 року (*Додаток № 4*);

Виконавець: ЛьвДУВС, Департамент соцзахисту населення ЛОВА.

РОЗДІЛ 6

СОЦІОЛОГІЧНІ ЗАХОДИ ЗАПОБІГАННЯ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

6.1. Провести дослідження морального стану українського суспільства, обізнаності щодо проблем торгівлі людьми в умовах війни⁶, для чого розробити опитувальники щодо таких категорій респондентів:

1) батьків успішних людей, яким зараз не менше 34 років, про методи виховання;

2) нині успішних людей, яким було 20-25 років у 90-х минулого століття, про методи їх виховання;

3) працівників соціальних служб про портрет потерпілої від торгівлі людьми особи;

4) працівників Департаменту міграційної поліції НПУ про портрет особи правопорушника, який вчиняє торгівлю людьми;

5) внутрішньо переміщених українців та тих, які виїхали за кордон, про плани на подальше життя (працевлаштування, місце проживання тощо);

Виконавець: ЛьвДУВС, ДМП Нацполіції України, Департамент соцзахисту населення ЛОВА.

⁶ «10% населення деокупованих територій займалися колаборацією» – Віктор ЯГУН. Радіо НВ. Ефір 11 вересня 2022 р. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=lskU3yZI9GQ>

«Є безнадійні люди, їх не перевиховаєш!» - журналістка розповіла про тих, хто чекає «руський мір» - Мар'яна П'ЄЦУХ (Інший бік звільненої Балаклії). Говорить великий Львів. 16 вересня 2022 р. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=UFfwsQ35f70>

6.2. Провести анкетування:

1) суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, щодо підтвердження/спростування доцільності підготовки нового закону на заміну чинного закону України «Про протидію торгівлі людьми». Анкета розроблена та надіслана на погодження у ДМП (*Додаток № 1*);

2) працівників соціальних служб, практикуючих психологів, вчителів, іноземних громадян щодо підтвердження/спростування доцільності розширення можливостей усиновлення та отримання права опіки чи піклування щодо українських дітей іноземними громадянами;

3) працівників соціальних служб, практикуючих психологів щодо підтвердження/спростування доцільності розробки навчального курсу для батьків про виховання почуття власної гідності дитини;

4) працівників соціальних служб, практикуючих психологів, поліцейських, здобувачів вищої освіти щодо підтвердження/спростування доцільності запровадження навчальних дисциплін про особистісний ріст, моральне і патріотичне виховання;

5) працівників соціальних служб, практикуючих психологів, учнів 8-11 класів, учителів щодо підтвердження/спростування доцільності запровадження навчальних дисциплін з основ психології;

6) працівників соціальних служб, практикуючих психологів, вчителів щодо підтвердження/спростування доцільності змін у законодавчій регламентації сурогатного материнства;

7) здобувачів вищої освіти щодо виявлення зацікавленості / незацікавленості інформаційними заходами про убезпечення від торгівлі людьми.